

особливо важливо, так як молодь, яка не навчається, залишається представленою сама собі.

Література:

1. Статистичний щорічник Кіровоградської області за 2010 рік / Головне управління статистики у Кіровоградській області. – Кіровоград, 2011. – 527 с.
2. <http://www.peptidebio.ru>.

Е. Хачатурян, С. Хачатурян

Формирование здорового способа жизни и влияние на него некоторых региональных социально-экономических факторов

Статья посвящена исследованию особенностей влияния отдельных региональных социально-экономических факторов на здоровый образ жизни молодежи Кировоградской области. Определенно и проанализировано влияние позитивных и негативных факторов на формирование здорового образа жизни населения, особенно детей, подростков и юношества. Проанализированы характерные временные промежутки в формировании здорового образа жизни личности. Обнаружены негативные тенденции в развитии физкультурно-оздоровительного и спортивного движения в регионе. Получена функциональная зависимость между количеством тех, кто занимается физкультурой и спортом и объемами потребления населением алкогольных напитков. Приведены результаты краткосрочного прогноза количества охваченных физкультурно-оздоровительной работой в регионе. Предложены направления улучшения ситуации в сфере привлечения молодежи региона к ведению активного здорового образа жизни.

O. Hachaturyan, S. Hachaturyan

Forming of healthy way of life and influence on him of some regional socio-economic factors

The article is devoted research of features of influencing of separate regional socio-economic factors on the healthy way of life of young people of the Kirovograd area. Certainly and influence of positive and negative factors is analyzed on forming of healthy way of life of population, especially children, teenagers and youth. Characteristic temporal intervals are analyzed in forming of healthy way of life of personality. Found out negative tendencies in development of athletic-health and sporting motion in a region. Functional dependence is got between amounts those, who are engaged in physical education and sport and volumes of consumption the population of swizzles. The results of short-term prognosis of amount are resulted overcame athletic-health work in a region. Directions of improvement a situation are offered in the field of bringing in of young people of region to the conduct of active healthy way of life.

Формування здорового способу життя школярів в досвіді зарубіжних країн 70-80 р.р. XX ст.

В. Черній

*Кіровоградський державний педагогічний університет
ім. В. Винниченка*

Сучасні уявлення світової науки стосовно феномена здоров'я людини ґрунтуються на новому розумінні актуальності проблеми виживання людства взагалі. Наприкінці XX століття лідери світової науки віднесли проблему здоров'я до кола глобальних проблем, вирішення яких обумовлює факт подальшого функціонування земної цивілізації у XXI ст. Глобальна вагомість і актуальність проблеми викликали стурбованість передових представників світової науки, особливо в сфері, що стосується питань формування здорового способу життя дітей та молоді, оскільки саме у молоді роки відбувається сприйняття певних норм та зразків поведінки, накопичення

відповідних знань та вмінь, усвідомлення потреб та мотивів, визначення ціннісних орієнтацій, інтересів та уявлень. Пріоритет формування здорового способу життя у дітей та молоді визначається ще й тим, що це один із найважливіших факторів, котрий детермінується визначальною роллю здоров'я цієї категорії населення у створенні здорового майбутнього країни.

Утвердження та розбудова української державності, прагнення України до вступу в європейське та світове співтовариство спонукають до вивчення та орієнтування на кращий світовий досвід з питань формування здорового способу життя. Тому виникає потреба в аналізі й узагальненні теоретичних надбань та практичного зарубіжного досвіду, що містить глибокі теоретичні ідеї і практичні рекомендації щодо формування у підростаючого покоління здорового способу

Зростання соціальної мобільності й ролі особистості в суспільному житті у другій половині ХХ ст. потребували нових підходів до розроблення методології охорони і збереження здоров'я, розвитку сучасних технологій виховання й формування навичок здорового способу життя. У Канаді, Великобританії, Німеччині, Франції та інших розвинених країнах у 70-80 р.р. ХХ ст. розпочалась активна популяризація здорового способу життя, різноманітних форм рухової активності. Почали розроблятися оригінальні лікувально-оздоровчі системи, серед яких особливого поширення набули система аеробіки (фізичні тренування, що ведуть до зростання вживання кисню організмом людини) запропонована К. Купером; ритмічна гімнастики, завдяки якій не лише збільшуються навантаження на м'язи, але й відбувається емоційне наснаження (авторка розробки Дж. Фонда) та ін. Принагідно зазначимо, що така діяльність стимулювалась телебаченням, яке пропагувало теніс, аеробіку, шейпінг, різноманітні оздоровчі системи, програми з раціонального харчування та попередження шкідливих звичок.

Ефективний підхід до збереження і зміцнення здоров'я населення у другій половині ХХ ст. використовувався в Канаді. Загальноприйнятим стало економічне обґрунтування необхідності особливої державної політики з формування здорового способу життя, яка є набагато ефективнішим інструментом поліпшення ситуації у сфері охорони здоров'я, ніж боротьба з наслідками нездорового способу життя, що вимагає значних ресурсів для лікування хвороб, розширення мережі медичних закладів, підготовки медичних працівників ("Новий підхід до охорони здоров'я канадців", 1974 р.) [1]. У зв'язку з цим було запропоновано новий підхід до поліпшення здоров'я громади через промоцію здоров'я - "Health Promotion" (дослівний переклад даного словосполучення припускає кілька тлумачень: «заохочення до здоров'я», «сприяння здоров'ю», «стимулювання, підтримка здоров'я»).

Відповідно до цього, у тому ж самому 1974 р., відділення шкільного здоров'я американської асоціації громадського здоров'я (School Health Section of the American Public Health Association) висловило свою позицію, стосовно того, що освіта у сфері здорового способу життя повинна стати тривалим процесом (від зачаття до смерті) і що така освіта повинна бути обов'язковою, інтегрованою та планомірною [3]. У цей же час ВООЗ ініціювала кампанію "Здоров'я для всіх" (1977 р.), у межах якої розпочався процес збирання і систематизації інформації щодо загрози здоров'ю населення і шляхи її подолання. За підсумками роботи було скликано Міжнародну конференцію з першочергових заходів щодо охорони здоров'я (Алма-Ата, 1978 р.), на якій було прийнято так звану Алма-атинську декларацію, відповідно до неї розроблено й проголошено концепцію досягнення здоров'я для всіх, як глобальний рух націлений на успіх та добробут людини. Так, поступово в суспільстві відбувалось усвідомлення

того, що бережливе ставлення до свого здоров'я є одним із чинників, що забезпечує життєвий успіх та добробут.

Отже, активізація інтересу світової спільноти до досліджуваної проблеми зумовила пошук дієвих шляхів формування у дітей та молоді свідомої мотивації до здорового способу життя у досліджуваний період. Саме за освітою визнається особлива роль у формуванні пріоритету цінностей здоров'я та здорового способу життя людини завдяки своїй спроможності забезпечувати навчання як різних груп населення впродовж усього життя, так і фахівців різних галузей на всіх етапах їх професійної діяльності. Центральне місце у формуванні здорового способу життя дітей і молоді повинна відігравати система шкільної освіти, яка є ідеальним середовищем для формування здорового способу життя у підростаючого покоління, оскільки забезпечує масовість (охоплює всіх дітей віком 6-18 років), превентивність, ефективність, системність та послідовність у формуванні в дітей та молоді навичок здорового способу життя. Підтвердженням цього є рішення Мадридської конференції міністрів охорони здоров'я Європи (1981 р.), де було визнано, що шкільний курс ("Health Education") має бути одним із головних на найближчі десятиліття [4]. Наслідком цього стало поширення та впровадження державних освітніх програм, спрямованих на збереження і зміцнення здоров'я, в усі ланки системи освіти Європейських країн.

У 80-х рр. XX ст. найбільш розповсюдженою формою організації оздоровчої роботи у зарубіжних школах стало гігієнічне виховання школярів. Його основу складало уявлення про те, що більшість хвороб пов'язані зі способом життя людини. Наприклад, гігієнічна освіта у школах Німеччини була представлена програмою "Знай своє тіло", що складалась з шести ступенів і включала наступні теми: «Як я піклуюся про своє тіло»; «Чому я унікальний»; «Як функціонують моє серце та легені»; «Як я вимірюю своє тіло»; «Моє меню»; «Які рухи роблять мене життєрадісним» (Th. Hellbrugge, E. Paulis, 1984 р.). У Франції подібний курс містив наступні теми: «Гігієна ротової порожнини»; «Сон»; «Харчування»; «Фізичне виховання»; тощо (P.A. Michaud, 1985 р.). У Швеції оздоровча освіта будувалася з урахуванням віку та мотивацій учня і включала елементи біології, психології, соціальної етики, фізичного виховання; програма була адаптована до реального життя і проводилась у тісному співробітництві з сім'єю (G.D. Ripley, 1974 р.) [2].

Цікавим для нашого дослідження є досвід США в реалізації ефективного підходу до проблеми формування здорового способу життя підростаючого покоління, де з 70-х р.р. XX ст. здоров'я американців стало національною ідеєю. Утвердження здорового способу життя, як найбільш високої цінності, спонукало науковців до розроблення різноманітних програм і методик з бігу, ходьби, аеробіки, раціонального харчування, попередження шкідливих звичок. Більшість американців віддають перевагу фізичним вправам, засобам боротьби зі стресом та раціональному харчуванню. На думку американських фахівців з досліджуваної проблеми (C. Ainsworth), викладання здорового способу життя у школах США повинно не лише покращувати фізичний розвиток та фізичну підготовленість дітей, а й готувати їх до конкурентної "боротьби" у реальних соціальних умовах (модель "Загальна здорова освіта для дітей" - I.E. Bolocy, 1981 р.; модель "Шкільні оздоровчі джерела для дітей" - M.L. Dushaw, 1984 р.).

Найважливішим результатом оздоровчої роботи у зарубіжних школах зазначеного періоду вважаємо розвиток ідеї Всесвітньої організації охорони здоров'я про створення шкіл, які ставили б своїм основним завданням збереження та поліпшення здоров'я школярів і навчання їх правил поведінки, що сприятимуть зміцненню здоров'я. Згодом було започатковано інноваційний проект - Європейську

мережу шкіл сприяння здоров'ю (ENHPS) та відкрито шлях до вступу в цю організацію для всіх бажаючих країн.

Проаналізовані підходи до організації оздоровчої роботи у зарубіжних країнах свідчать, що важливим засобом формування здорового способу життя дітей та молоді у 70-80 р.р. XX ст. було гігієнічне виховання школярів, основу якого складав здоровий спосіб життя, його соціальні аспекти та створення ефективної системи фізичного виховання. Найбільш вагомим здобутками у зарубіжному досвіді з формування здорового способу життя підростаючого покоління вважаємо: усвідомлення міжнародною спільнотою необхідності розробок та впровадження комплексних заходів з формування та поширення здорового способу життя у систему шкільної освіти, необхідності трансформації цінностей, а саме, формування у людей цінностей здоров'я та здорового способу життя. Стрімкий розвиток досліджуваної проблеми у розвинених країнах 70-80 р.р. XX століття спонукало українську спільноту до вивчення та орієнтації на кращий світовий досвід і тенденції формування здорового способу життя школярів. Це стало поштовхом до проведення українськими науковцями у 90-х роках XX століття великої науково-дослідної експериментальної роботи, спрямованої на збереження, зміцнення та формування здоров'я школярів, ефективного впровадження міжнародного проекту «Європейська мережа шкіл сприяння здоров'ю» на національному рівні.

Література:

1. Піндер Л. Новий погляд на структуру: Вивчення становища щодо розвитку політики пропагування здоров'я в Канаді / Л. Піндер // Пропагування здоров'я. - Видавництво Оксфордського університету, 1988. - Т. 3. - № 2. - С. 205-212.
2. Солопчук М.С. Сучасні вітчизняні та зарубіжні підходи до формування здорового способу життя школярів / М.С. Солопчук, А.В. Заїкін, Д.М. Солопчук // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. - Харків-Донецьк: ХДАДМ (ХХІІІ), 2006. - №10. – С. 233-235
3. Шиян О. І. Освітня політика з питань здорового способу життя молоді у другій половині XX століття [Електронний ресурс] / О. І. Шиян // Державне управління : Теорія та практика. – 2007. – №2(6). – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/DUTP/2007>. - Заголовок з екрана.
4. Яременко О.О. Формування здорового способу життя молоді: проблеми і перспективи / О.О. Яременко, О.М. Балакірева, О.В. Вакуленко [та ін]. – К.: Укр. ін-т соц. дослідж., 2000. – 207 с.

Вміст купруму та цинку у волоссі людини як потенціальний біоіндикатор забруднення навколишнього середовища

Ф.А. Чмиленко, проф., д-р хім. наук

О.В. Сасвич, канд. хім. наук

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Останніми роками вивчення ролі елементів та сполук, що входять до складу організму людини, встановлення вмісту в них ряду металів набуває актуального